

ԱՅԻԹԱՆԷ ՄԱՐՏ 9

ՏԵՎԼԵԹԼՈՒ ՀԱԼԵԹ ԿԵՅ ԷՖԵՆՈՒ
 ԿԱՎՐԵԹԼԵՐԻՆԷ ԸԻԼԹԱԿԵԻ ՈՍՈՒՅԵԻ ՎԷ-
 ՂԱՐԵԹԼԷ ԹՊՐԱԿՈՒԼՈՒՄ ՀԱՐԱԿ ՎԻ-
 ԼԱՅԵԹԻ ՎԱԼԻԽԵԻ ԹԵՎԵԻԿ ԿՈՒՅՐՈՒՄ
 ԳՆԱԶ ՈՒՐ ։

ᠮᠤᠯᠤᠯᠤᠰ

Զրդան Կաթիթառան պէրու, Հա-
ռուն Թարթապարանքա նէշը օլունան
Բէղբէրէլէր մուճիպլինճէ, ախնքի բազար
կիւնիւ Չէյզլունտա Յանուն Մարիամու
Քիլիսէտինտէ միւթէպէրան վէ ավամ իւլ
Կիւլ քիշի գաւաթ Բէճէմիւ իթմիշ տիր.

Մեղբերս մեծիւոռէ Գոռպար պէյ
հազրէթլէրի 1867 թէնէ օրնաւոյն պէտրու օլան
վուզուսթլարումն ապահ իտէրէք պիր
նուսթգ օէօլլէմիշ արի, վէ պսւ մէճլիստէն
մագոռն, պիր վագըթմանն պէրու աւվամ
իթմէքաւ օլան միլլէթ մընադաւարը-
նա ետքոտ տահա տօղրուսսւ, Հառուն
էֆէնտիյէ գարշը օլան զըսմըն հագգը
աւվաւարընա պիր նէթիճէ վէրմէք, Ոս-
կերերան վէ Օրթաքէօյ քիլիսէրէրնի, վէ
միլլէթին ճէմիէ էմպըրէրիկի ետը թէ-
սարուֆլարընա կէչերմէք նիյէթի իւէ պիր
գօմիթէ թէշքիլ իտիւղ, երիմի գոտար
աղա ինթիլաւալ իթմիշլէր արի, վէ ինթի-
լաւալ օլունանն ազաւար գուրա իւէ օլմա-
ջըւ, իլա պիր գաթըն իսմէնի վերիւ վեր-
մէզ, օրոտտ պուլսանն ճէմիյէթ գ-
պուսւմսւղ աւար աէյսւ պաղըրըշարագ
ազաւարը ինթիլաւալ իթմիշլէր արի :

Վէ շաբաթը տախի իրօրմայէ շայտան
ալը քի, Հասուն էֆէնուի ալէյհնոէ պու
լունանլար, իրի հիւքիւնէթէ տախի ի
թաաթըը օլտուգլորըը Գասդար պէյ հադ
րէթլէրի տախի պէ ցան պուլուրմուշար
ալը :

Իբրի տէպէթը Ալիէյէ քի, Հառուհ

էֆէնուիյէ Բաթրիւլիք պէրաթը վեր-
միշ իքէն բաթրիք Թանրմառըղլարը ,
տիկէրի Բոմայա քի կաթողիկոսուպ վեր-
միշ իքէն , կաթողիկոսուղոսնու Թանր-
մառըղլարը իչիւն , էկէր բուհանիճէ
տավալարը վար իսէ . Բոմա իլէ տավալա-
րընը կէրօսիւնլէր , էկէր ձիւմանիճէ տա-
վալարը վար իսէ Պապը Ալիյէ Զաւրաճ-
աթ իթօնլէր , պիզլէր Նէմ տէվլէթին
խաս Թէպասար վէ խալիւ Գաթօլիք
պիզիմ էֆէեարաւ օլաւար ուրը տէնմիշ
տիր :

Մէծիկոտէ պաւլոնան զաթըն պրիւնէ
ճէմիյէթիւ կէրիսինտէ դաւան աւալիւնէ
պիրիսի ուսաւ իթմիւ զի իշմիւղ նէյէ դա-
րար վէրտի, ադնայաւաւորդ աւմիւ իսէ,
գարշըլդ ճէվաւ վէրմիւ զի, նէյէ գարար
վէրէճէք, Յրօթէսթմն իլէ գաթօվյի
այլըաւորդ պիթիւ ըաւաթ օլուն տէմիւ :

Քեզալիք զաթըն պիրի տէ միւթէպէ-
րանա խրթապէն «տունն եւ վազըթազա-
ասար թէհամիրւ խաշլիմ միւլըլէրիմիզէ սա-
հապ օւմայալըմ մը» տէմիշ իսէ, զօմիսի-
օն թէշքիւ օլունասուպտան ասղբա հէր իշի-
միզ սըրասընա կիրէր տէյուս քէիսի մէճլիս
ճէվապ վէրմիշ աիր:

Գու աբաղը մէճիւտէն պիւրիսի ու-
շարը չքաբաբըլար օլտուղսնու վէ պու-
տախի Մամուլ դագէթաբընրն մուհաբըրի
օլտուղսնու տուլուլարագ պիր գու թան-
վուրարագ տըշարը չքաբաբըլար ուր :

Տեւեթի վառգու պուլան մեծլիսին
գարարը գալեմե ալընրպ պիր իսպաղթա
հազըլմը տըր , պիր լիվայեթատ պու հլեն
պիր լիվայեթատ չարչամպա հլենիւ Գու-
պը Ալիյե Թաքսիմ իսենեքլէր տիր :

Տիւնքի վազու պուլան մեճլիսին իս-
մնէ, ասմուսի միլլէթ մեճլիսի իսմինի
վէթմիշլէր տիր, հաւ շու քի, կերեք Հա-
սուն էֆէնտի թէրաֆընտտ պուլանմա-
յանլարա վէ կերեք պիթերաֆլարըն բէք
չօգլարընա տավէթ Թէզէրէլէրի կիթմե-
միշ օլտուղանաան, պու մեճլիսին վէր-
տիյի գարարլար ասմուսի միլլէթ էքօերի-
յէթի թէրաֆընտտան շտյանը մագլուկ օլ-
մատըղընտտան, վէրիլէն գարարլարըն ճէ-
միսիտէ քէէնէլէմէէրլւն հիւրմէնտէ Թու

Թուլամաղը իջիւն , պու կիւնտէն բըրօ-
ԹէթԹ իթմիչէր տիր :

Յորանոանըն էն միւթէպէր ֆա-
միլեալարընտան օլուպ, Գաթօլիք մէզ
հէպինէ վէ Բօմայա Բէք զկյատէ սըտզ-
ու ուպուտիյէթի իլէ Էւրոքաճա շէօհ-
րէթ քէող իթմիշ օլան Միւսիւ տը Մօն-
թալանդերին վէֆաթը կէչէնտէ թէ-
լէղրաֆ իլէ տուլումուշուտու : Պու-
տէֆա փարիստէն կէլէն զազէթալար-
տա Բուճայիլէյհին պիր մէքթիւպիւ
կէօրիւմիւշ տիր քի, Յորանսատա Բէք
պէօյիւք թէէսիր իթմիշ տիր :

Մէջբիւպիւ մէջքիւրուն պազը
 քըդրաւարընը թէրհիւմսի օգույան
 լարըմըա իպրազը փախտէտէն իսպի
 տէյի տիր :

«Հիշ պիր վազըլթ, համա օլտուն, տէր միւսիւ տը Մօնթաւանպէր, պու կիւնքի կիւն պիզլէրէ ինանտըրմագ-իթէնիւտիյի կիպի, Բաբանըն շախ-սէն վէ միւսթագիլէն եանըլմազ օլ-մասընը նէ ֆիքը էթմիշիմ'նէ խազմը-շըմ, վէ նէ տէ քիլիսէնին հիւքիւմէթը իւահիյէպինէ (թէօգրաթի) վէ լախօտ տիքտաթօրուղսնա, քի «Ղարպ րահիպլէրի» իսմի իւէ թէէլիֆ իթտի-սիմ քիթապտա ճէրհ իթմիշիմ' տիր, վէ նէ տէ Բօմանըն հիւքիւմէթը միւս-թագիլէ ուսուլինէ (ապսօլիւթիզմ) քի մէյտանա գօտուղունուզ նութ-գուժտա պունուս միշին դարտա պի-լէ վար օլտուղունու գապուլ իթմէ-միշիմ' տիր, հէր նէ դատար պու կիւն-քի կիւն իշիմիդտէ նուֆուղու զա-լէպէ իաէն ֆըրգանըն (եանի իւլթ-րամօնթէն ֆըրգասընըն) ալամէթ վէ սանճագը օյմուշ տուր» :

... «Լաբին հասլ 1847 տե
 խաթըըըըըըըը կեչեպիկիը իտի քի
 առգըըըըըըըը Պիտտուն սերպայեթիկի

իլ թիղամ իտէն (լիպերալ) բաբարդը, քի էսկի վէ էէնի տիւնեանըն պիւթիւն լիպերալը թարգմանան քիերիկէ, րէ շայտն օրհնութեան, Բարթոլոմէոսի իւնիվեր վէ րօմանըն Ձիվ ի թիւ զայն թալարըն իւրազ ի թալարէրէ Բաբարդը տէնէնէք (') : Պէնիգա կիւրի սէրպէսի իւր իւթերիկ հէր շէյտէ վէ հէր քէս իւնիպերալէ թիւ ք իւթերիկ ցէ յիւ օլ վաղ քի զարդը շայտն կիւրիկցական լարըն 1852 տէ պէտքէ ինանը լայնագա սուրէթտէ կէտիւ լէրիկի թէպտիլ իտէնէրէրիկի քիւն վէնալ իտէ պիլիւր իտի : Բիւմ օլ վաղը թալան պիւն պիլիւր իտիէրալէրիկ իւթըրաճոն թէն վարդապետէրիկն քի իտէ հիւ քիւնէթը միւսթալ իւթըն (սէյա րիւմ) էէնիպէն իւթալը հազարիւս պոլ տէրէնէ իտիւն կէպէրէրէն քիւրիկ : Լուսուսի իւթ քիւմ պիւն պիլիւր քիւ պաղը լայնագալան աւ տուած աքանիւր, քիւթիւս ալիկ իւթէ վէրի հէր հուգուրուսուղու, հէր դաիտէրիկիկ (բրէնսիւր) հէր էք քէարըմըղը իւլիւնէիւ Նաթօլէոնեան ոյաղընըն ալթընա սէրաիքան ոսղրա, հազարիւնիկ վէ հադիգէթի, աղըք վէ թարթի զաթիգանա քէն ալիէրիկն իհաա իւթիւ յօլաուղըրը բուլթա դալալան իտէնէրէր աիւր : . . .

... « Իւթէ պոնուս իւթի, մէնիւսի ումուսիւս գարար վէրիւնէք մէսէ լէյն կիւրիւն ք իւթէմէյէրէք վէ կիւրի շէմէյէրէք, աոն ալիէնէ հայրէթ վէ շիւքանիկէթ իւթ թէպտիւր իտէրիկի կիւթիւս պէտքէ վէ մէրա Օրլէան քիւ գապոսուսու, ոսղրա օլ զայրէթի թալար (բէր կիւթիւր) քի, իւլիւս գարդ օլադ թէհիւրէնիւսէ աղուսն ումուսուղը շայ միւսաւհանէ կիւրիւն ճըլըգ վէ էէնիկիւր սէրիկիւն էօնիւստ տուրաուլար : — Միւսըն ալիէրիկա, Գիւթ օլիւր քիւսաւս, Արամանաւան Թաթարիկիւսաւան վէ միւթիկցաւան բէք ալաղը գալմայաճաղ աղը : — Յիւլարըն տոնիւրըմ վէ Սէաւանիւսաւ Թէհիկէրիւմ օլաուղըն ալիէն վէ թարթի իտէպիւթիկիւսէն գիւստէ իւթ :

(1) Ապիւսիւս Ժուսուղը իւրքէ իւնիվեր գալէ իւթըն իւթիւսաւան իւթըն զալթիւսաւար աղը, այնի Սէաւայի հազարէթ իւթիւս վէ շիւթիւր թիւթ օլիւր շայտն Բարթոլոմէոսի իւթըն քիւ զարդը շայտն կիւրիկցական լարըն 1852 տէ պէտքէ ինանը լայնագա սուրէթտէ կէտիւ լէրիկի թէպտիլ իտէնէրէրիկի քիւն վէնալ իտէ պիլիւր իտի : Բիւմ օլ վաղը թալան պիւն պիլիւր իտիէրալէրիկ իւթըրաճոն թէն վարդապետէրիկն քի իտէ հիւ քիւնէթը միւսթալ իւթըն (սէյա րիւմ) էէնիպէն իւթալը հազարիւս պոլ տէրէնէ իտիւն կէպէրէրէն քիւրիկ : Լուսուսի իւթ քիւմ պիւն պիլիւր քիւ պաղը լայնագալան աւ տուած աքանիւր, քիւթիւս ալիկ իւթէ վէրի հէր հուգուրուսուղու, հէր դաիտէրիկիկ (բրէնսիւր) հէր էք քէարըմըղը իւլիւնէիւ Նաթօլէոնեան ոյաղընըն ալթընա սէրաիքան ոսղրա, հազարիւնիկ վէ հադիգէթի, աղըք վէ թարթի զաթիգանա քէն ալիէրիկն իհաա իւթիւ յօլաուղըրը բուլթա դալալան իտէնէրէր աիւր : . . .

Թիւսի իտէրիւմ. — Եալարըն պիւր շէյ կիւնիւմէ կիւսէր. պէնիւմ տէ օնլարըն աղապարան մէյաւար թիւ գալթիւյէ իտիւթիկիւմ սէպէր իւթ իւթ մէթիւմ. աղապարան թիւն մէյաւարնա տէյի, իլլա թէվարիւ վէ ճէմիկէթը պէշէրիկէ վէ թալիւթիկաւ օլաուղ քիւնալըղըր մէյաւարնա քի, ալիւր մէն իւթէյէ զալթիւսաւար : . . .

« Իւթէ պէնաւէ » քիւթիւր իւթէ պիւր հիւսիկէ կալիւր օլաուղըն (վէպոն տոնիւր ալիւր օլաուղըն աղըր աղըր իւթիւմ գալ իւթիւր աղըր) : օլ տէնաւաղըր իւթիւս թիւթընիւրն հալթիւսաւար լիւթիւսիւ ալապարան քիւթիւրիւսէ էլիւ իւթ քէն ալիւրիւ սէթիւր ալիւր հալ հազարըրալը վէ լիւթիւր իւթ իւթիւսաւար հէր քէս տէնիւր զիւսաւէ սէյիւր վէ միւսաւաղըր վէ իւթիւր իւթիւր օլաուղըն զալթիւր իտի : »

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ձրկայ բան մը այնչափ վտանգաւոր մտածոյ քով, այնչափ ամօթաւ պարտ մարդկանց քով քահանայի մը համար . քան թէ չխօսիլ ազատապէս իւր զգացումը . . . ոգեւորելու համար . Երկրիւ վրայ այն հաւըր գոր Գրիսաուս հոն վաւաճէ միւլուսթիւն ու չարն լափերու համար : (Սուրբ Սեբաստիոս)

Մարտի 1-13 Թուականու կիրաւի օրը Առաքելական նուիրակ Մ. Բըլիւմ առանձինն աւտուրիւմը մը պատուած է Առաքելական վարդապետները նայն ինքն իրենց խնամցըր յանձնեալ վարժապետն մէջ եւ քիւր գանու աղ ուրիւ աղապէն կուսակցութեան Յարգոյ Քահանայից հետ . Երկրորդ առաքելական երեսօթեպետ եւ այնքէն խոսամուսք ընդունած է բանակցութեան Երեսօթըրը բնաւ տալաղու թիւմը չհրատարակել . բայց եւ քիւ պէն միւլիւսաւ քիւն մարտի 3 ին Մօնթիւնի օր Բիւլիւմի նաւաւը հրատարակուած շրջաբերակունիւր գլուխը ալը բանակցութեան նկատմամբ էաւան սիւրը մը գանուիւր եւ ժողովըրդէն մէջ նոր տարակոյս ու երկպառակութիւն թողէն ուրիւ վարժան մը իւթիւսաւար իւթիւսաւար իւթիւսաւար : . . .

« Իւթէ պէնաւէ » քիւթիւր իւթէ պիւր հիւսիկէ կալիւր օլաուղըն (վէպոն տոնիւր ալիւր օլաուղըն աղըր աղըր իւթիւմ գալ իւթիւր աղըր) : օլ տէնաւաղըր իւթիւս թիւթընիւրն հալթիւսաւար լիւթիւսիւ ալապարան քիւթիւրիւսէ էլիւ իւթ քէն ալիւրիւ սէթիւր ալիւր հալ հազարըրալը վէ լիւթիւր իւթ իւթիւսաւար հէր քէս տէնիւր զիւսաւէ սէյիւր վէ միւսաւաղըր վէ իւթիւր իւթիւր օլաուղըն զալթիւր իտի : »

լական նուիրակին հետ բանակցող վարդապետներէն մէկը՝ սուրբ Խոստման քիւնիւն իւթիւսաւար գալթիւր իւթիւսաւար հալթիւսաւար սիւրայի համար միայն վերայիւսալ տէնաւաղըն ալաուղըն իւթիւսաւար : . . .

« Իւթէ պէնաւէ » քիւթիւր իւթէ պիւր հիւսիկէ կալիւր օլաուղըն (վէպոն տոնիւր ալիւր օլաուղըն աղըր աղըր իւթիւմ գալ իւթիւր աղըր) : օլ տէնաւաղըր իւթիւս թիւթընիւրն հալթիւսաւար լիւթիւսիւ ալապարան քիւթիւրիւսէ էլիւ իւթ քէն ալիւրիւ սէթիւր ալիւր հալ հազարըրալը վէ լիւթիւր իւթ իւթիւսաւար հէր քէս տէնիւր զիւսաւէ սէյիւր վէ միւսաւաղըր վէ իւթիւր իւթիւր օլաուղըն զալթիւր իտի : »

Սակայն խնդիրը ընդհանուր եւ աղապէն ըլլալով, եւ ոչ թէ իրենց միաբանութեանը միայն սեփական, աղապէն կուսակցութեան մէջ դաւնուող ուրիւ քահանայից եւ միւսաւաղըն օրինաւորապէս ընդիմացալ չէին կրնար . որպէս նոյն թղթին տակ իրենց սառաղքաթիւնիւն ալ աւելցըր ներով : առաքելական նուիրակին վերջնական պատասխան մը տալ կը խնդրէին : իւթիւր ալը յայտարարութիւնը կ . Պօլոյ գղերին եթէ ալ խարհիկ եւ եթէ կրօնաւոր մասին, ամենէն պատուելի անձանց ձեռնադրովը հարկաւ տալաւ առաքելական նուիրակին յանձնուեցաւ մարտի 1 օրը : — Մ . Բիւլիւմ ալաղըրութեամբ մը իրեն մատուցուած թուղթը ընթերցելով, եւ պատգիւ անոր ժամանակըրութեան տեսնալով, իրեն յապուկ իտիւսաւար թիւմը մը պատասխան կուտայ եւ կը սէ թէ « իրաւութիւնըրդ ամենակարեւոր ըլլալուն պէտք էր որ այն թղթիւն վրայ Առաքելոյ ներկայութեամբը հաստատուէր խորհրդի » :

Սակայն եւ այնպէս իրեն յանձնուեցաւ գեղականութեան տալաւ իւթիւսաւար ըլլալով : Խոստումըրէն պաշտօնեայ ըլլալով կ'իւթաւար քիւ պատակտեալ աղապէս մէջը եւ այս աղապէսիւ վարըր զալթիւսաւար իւթիւսաւար իւթիւսաւար : . . .

նուար 28 թուականաւ յայտարարու-
թիւնք իր մասնաւոր ուշադրութիւնք
կը դրաւ միշտ. որուն մէջ առաջին
յօդակածին անախատ ուղղութեամբ
թիւնք կընդունի. եւ երկրորդին վրայ
բնաւ խորհրդածութիւնք վրէնքու-
կամքը յայտնելով շուտով բրնձը
պարբերութեան կանգնի, որուն մէջ
ազգը իր հոգեւոր աւանդներէն եւ
անոր կուսակիցներէն ահաջամբ ըւ-
լայը կը ծանուցանէ. հաւ գերազայ.
ծառ նուիրակը բնաւ իր ընդարդս
քողորթութենէն չըրամնուելով՝ ազ-
գին եթէ ոչ տեսականապէս գոնէ
նիւթակտնապէս հերձուածողութեան
մէջ գտնուիլը կը ջանայ ցուցանել.
ուսափ եւ իրենց հեռեւոր քահանա-
ներն ալ բոլորովին մեղապարտ կը
համարի. այդպիսի յայտարարութեան
ստորագրողաց հոգեւոր տուժնաւ
գոլթիւնը յանձն առած ըլլալուն
համար. որուն պատասխանելով վար-
դապետը, համառօտակի ազգերնուս
այս 30 տարուան ցաւալի վիճակին
մէջ իր առաջնորդէն կրածը կը բա-
ցատրեն եւ իրաց այս միջոցին եւ
ծանր վիճակի հասնելուն պատասխա-
նատուութիւնը որուն վրայ իյնալը
ցուցնելով, կը յաւելուն թէ այդ ազ-
գայնոց վերոյիշեալ յայտարարութիւ-
նը կրկին եւ կրկին Հռովմայ եւ
քահանայապետին, եկեղեցւոյ գլե-
խաւորութիւնը դաւանելուն, սոյն
յայտարարութիւնը հերձուածողա-
կան, եւ կամ անոր ստորագրողաց
հերձուածող ըսել չէին կրնար. —
Մօնսիներ Բլիւիմ կրկին պատասխա-
նելով, անձնական խնդիրները կուզէ
որ բոլորովին թողալ, նրովհետեւ իր
պաշտօնը չէ քննել թէ արդեօք տե-
ղական հոգեւոր կառավարութիւնը
իրօք զեցձէր է իր իշխանութեամբը
թէ չէ. այլ իր կամ լաւ եւս Հռով-
մայ կամքն է թէ քահանայք իրենց
տեղական իշխանութիւնը թանջնան
եւ անոր հպատակին. իսկ յայտարա-
րութեան հերձուածողութեանը դուռ-
նապով նուիրակը կրտէ թէ ժողո-
վորքը ոչ եթէ անմիջական Եզդեսա-
կաւ այլ եկեղեցական դատաւորդու-
թեանը ձեռքը կախումն եւ հազար
գուլթին գործին քահանայապետին
հետք չէ. երբ այս զգուշացմէն
զակը կտորնս երկու ծայրերը՝ այ-

սինքն ժողովուրդի եւ քահանայա-
պետը իրարմէ հերձեալ պիտի մնան.
ուստի չկրնար ժողովուրդը չափուն-
եպի իշխանութիւնը մերժել եւ քի-
կեց քաժնալի տուանց այսու ի կ
հերձուածայ մէջ իյնալու. որուն վար-
դապետը կրկին պատասխանելով կը
սեն թէ ժողովրդեան բաժանումը ե-
թէ արժուէն ըլլար, եթէ ազգը ե-
կեղեցական դատաւարդութիւնը մեր-
ժելով կամենար անմիջապէս Հռով-
մայ քահանայապետին ունենալ իր
կախումը. թերեւս այս առթիւս մէջ
դերասցածառ նուիրակին խօսքը ար-
դարացի ըլլար. Այլ սակայն ժողո-
վրդեան յայտարարութեան մէջ
բնաւ այնպիսի բան ալ չտեսնուիր.
Ժողովուրդը իր եպիսկոպոսական ա-
թիւնը չբաժնուիր, նա մասնաւոր
անիկայ իր բովանդակ նախնի պայ-
ծառութեան մէջ կընկատէ, եւ ա-
նոր բոլորակը աւելի եւս եռան-
դեամբ կը ժողովի. եթէ ժողովուր-
դը կը բաժնուի, այդ աթոռոց վրայ
դանուալ անձէն է սոսկ, որուն գոր-
ծողը վրայ մեծապէս գայթակղած կը
կուէ զինքը. Ուստի արժուէն վրայ
բազմող իրմէ արժանաւորին տեղի
այս. եւ նոյն հետայն շղթային ամ-
բողջութիւն կը տեսնուի եւ ծայրերը
ժողովուրդը եւ քահանայապետ իրա-
րու հետ կը կցին. Արդ եւս ամբողջ
է այդ եկեղեցական դատաւարդու-
թեան շղթան, եւ հաւատացեալք
իրենց երեւելի գլխոյն հետ կը հա-
ղարին. սակայն ոչ եթէ Հասունեա-
նի անձին, այլ արժուէն միջնորդու-
թեամբ որ ինքը կը գրաւէ. եթէ
հաւատացեալք եկեղեցւոյ գլխաւո-
րին հետ իրենց միաթիւնը ամբողջ
պահելու համար եպիսկոպոսի անձի
մը կարօտ ըլլային միշտ, իրենց հո-
վիւնեւորուն մահուրէ ետեւ մին-
չեւ ցնոր եպիսկոպոսի ընտրութիւնը
հերձուածոյ մէջ սիսի դանուէին,
որ ոչ ոք երբէք ըսած է աակաւին.
— որուն պատասխանելով նուիրակը
ըսաւ. թէ ո՞վ է ժողովուրդը որ սր-
բազան հոր վրայ պարտաւորութիւն
կը դնէ իր հովիւքը. իրենց քա-
ղաքները ասոր կրնան. ուստի մեր
աղաչանքը այս է. Երբեք եւս որ
հաւատարմութեամբ պահուի իր ան-
կախութիւնը.

զին ուղղելով՝ ժողովուրդը հետեւոր-
տել ջանաք, որովհետեւ ազգին հան-
դարտելն ետեւ չէին առաջինն
ենք հպատակութեան մասնաւոր, աս-
կայն քանի որ ազգը իր հոգեւոր
գլխին բաժանեալ կը մնայ, եւ այս
բաժանանք պատճառ 30 տարուան
շարունակ եւ մեծամեծ գէղարկ
ցուցնէ մեզի, եւ մեզ կը հրաւիրէ
իրենց հոգեւոր առաջնորդութեան
մէջ մնալու. մենք բնաւ ուղղաւր
լալ չենք կրնար, եւ ոչ անհաջող
գոյնը մեր ազգայնոց, աղաւանակ,
արեւակցնալ եւ բարեկամաց ձայնի
ու անոնց դաւանութեան ուղղաւր
ութիւնը տեսնելով թաղալ լռանալ
զիրենք իրենց կրթը ազգայնութեան
մասնաւոր այնպիսի քաղաքական
քաղքի մը մէջ մեր ինքնաբնաւ
դուրժէր սոյնպիսի եղեւնաւոր ծու-
թեան մը, եւ թէպէտ այս քահանա-
ղանդ կերպեւորն մեր տեղական հո-
գեւոր իշխանաւորին, սակայն ցրտ-
նուած «արտաքոյ կարգի» դիմակ-
նիս զմեզ այդ սնեւրեւոյթ պատառ-
խանատուութենէն քորովին կ'ար-
դարացնէ. — Մօնսիներ Բլիւիմ
ուրիշ եղանակաւ փորձ կը փորձէ եւ
կրտէ վարդապետաց. ոչ ապաքէն ձեր
դուլին եմ այսօր. արդ յանուն հը-
նազանդութեան կը հրամայեմ որ բաժ-
նուիք ազգէն եւ թողուք զայն. ե-
թէ ազգականք ձեր կամ ազգակիցք
այսու իրենց հաւաքէն պիտի իյնան,
այս չէ փոյթ ձեզի, իրենց է պա-
տասխանատուութիւնը. Սակայն քա-
հանայք ասոր պատասխանելով կը
խառնովանին թէ իրենք մեծաւորաց
հաղանդութեան պաշտօններին կը
ճանդնան առաջի Ոստուծոյ. այլ աս-
կայն երբ ինքեւրնուն հակառակ հը-
րաման մը կընդունին, այն առեւ ա-
ռաջնորդաց հրամանը ըրծադրել
չկարենանուն մեծապէս կը զաւին.
Մօնսիներ Բլիւիմ կը պատասխանէ
թէ քահանայք այս առթիւս մէջ որ
խալ խորձ մը կաղանձ են ինքնիրեն
նին, եւ կուզէ որ այս հաղանդաւոր
կամ ոչ պատասխանեն իր քաղաքէն.
Այսինքն թէ քահանայք տեղական
հոգեւոր իշխանութեան հնազանդե-
լի պարտաւորին կընդունին մեր
նաչէն թէ չէ. վարդապետք այս

Հարցման գործակալն զանազանութեամբ մը կը պատասխանեն ու կը սեն այս կը ճանչնանք ի վերացեալն, այլ գործնապէս եւ այդ պարագայի մէջ ոչ. Եւ գոնազանութիւննին բացատրելով կը տեսնեն ինքնորոշ կարեւորագոյնը ըլլալով եւ տմէն եկեղեցական գոտակարգութեան եւ եկեղեցւոյ իսկ վարձանը միակ այդ ըլլալով, քահանայք չեն կրնար թնամիր աչքը նկատել զայն տուանց իրենց պաշտամանը դէմ մեծապէս մեղադրելու: Ուստի կը վերջաւորեն խօսքերնին ըսելով թէ գեր. Դուրեանին հարցմանցը բովանդակ պատասխանը իրեն ներկայացուցած թղթին մէջ պարունակած է որուն ոչ բառ մը կը յաւելուն եւ ոչ պակասեցնել կրնան: Դուրեանն ներքէն անձ մը միայն թերեւս Գաղղիարէն լեզուին բաւական ծանօթ չըլլալուն կը խորհն թէ իր գտնուած վիճակը տնկանոն վիճակ մըն է: Սակայն վերոյիշեալ վարդապետին խօսիցը դէմ բովանդակ ուրիշ ժողովականք եւ տուաբեկանն նուիրակին տրուած յայտարարութեան ստորագրող քահանայք պարտ կը համարին բողոքել մեծապէս, հաղիւ եթէ հասու կըլլան ողն խօսից խմատիցը եւ կըսեն թէ իրենք բնաւ անկանոն վիճակի մէջ չեն ճանչնար ինքզինքեր. նին. այլ միայն արտաքին կարգի դրից մէջ, յորում կացութեան մեծ եւ անշուշտ վնաս նկատելով, սուրբ եկեղեցւոյ աղն ստիպող կարեաց մէջ իր պաշտօնէից տուած առանձնաշնորհութեամբ վարել կուզեն: Եւ ահա առաքելական նուիրակին հետ աղղային վարդապետաց զանազան տեսութեանց մէջ բանակցութեանցը պատմական յայտարարութիւնը: Ուր է այդ մեծութեան Բլիւիմի շրջաբերականին գլուխը կարգացած խօսքերուն ճշմարտութիւնը: Մօնսինեօր Բլիւիմ կըսէ եւ կ'սմ թէ իրեն ըսել կ'ուտան թէ « Եղիշը այս է որ անկեծաբար խոստովանեցան ապօրինաւոր ճամբու մէջ գտնուիլը » ազգային կուսակցութեան վարդապետքերը 'ի խղճէ ազգը չըողլու ինքզինքերնին պարտաւոր ճանչնալնն ծանուցին. ոչ ապաքէն այսու իսկ ապօրինաւոր կացութեան մէջ չըլլալնն իրեն յայտնեցին, ոչ ապաքէն եւ անկեղծաբար վարդապետներն կարծող վարդապետներն ալ մնացեալ ստորագրողաց համովմանը մասնակից է եւ կը խոստովանի որ իր խղճէն պարտաւորեալ չկրնար ազգէն բաժնուելու առաջարկութիւնը ընդունիլ: *

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹՐ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻԹԷ

Լօնտրա 16 մարտ
Մալիյէ նազըրը Մ. Լուվ Էօնիւմիլտէքի պըն 11 ինտէ Մէպուսանը միլլէթ մէճլիսինէ միւվազէնէի տէֆթէրի մուհաւէպաթը թափտիմ իթմէք նիյէթինի պէյան իթմիշ տիր:

Իսկէնտէրիյէ 16 մարտ
« Աթլար », « Ալուսթօ » վէ « Աբօլօ » նամուն ինկիլիզ վաթօրլարը, Սիլէյիլզ գանալընտան կէշմիշլէր տիր:

Փարիս 18 մարտ
Սպանիա հիւքիւմէթի, Ումումի մէճլիսէ վէքիլ կէօնտէրմէմէյի թասմիմ իյլէմիշ տիր:

Լօնտրա 17 մարտ
Մ. Գրայթ եարըն Գրիկթօնա կիտէյօր:

Գուքրէշ 18 մարտ
Մէպուսանը միլլէթ մէճլիսի, պիւտեմէնին մէաթիֆթընը չօգ պուլմուշ վէ 12 միլեօն ֆրանկ թէնդիլինի հիւքիւմէթէ թէքիթ իթմիշ տիր: մէճլիս հէման 79 միլեօնա պալիզօլան պիւտեմէյի գապուլ իյլէմիշ տիր:

Վիէննա 18 մարտ
Օսմանլը տէմիր եօլլարը իսթիգրաղը իչին նէֆթի վիէննատա 130000 էսհամ իմզալանմըշ օլուպ, Ալէմանեաւա իմզալանան էսհամըն մըգտարը նէյէ պալիզ օլտուղու հէնիւզ նամալիւմ տիր:

Լօնտրա 18 մարտ
Մ. Յօրթէսքիւ, իրլանտաւա աւայիշի հալին իտտէսի իչին պու. կիւն գոմարայա պիլ լայիհա թագաթիմ իթմիշ օլուպ, լայիհայը մէգթիւրէնին ահքեամը միւնտէրիմէսի, կէշէնլէրտէ Մ. կլատսթընըն պէյանաթընտ միւլթաղը տըր: Աղըր պահալար տէրն

Իտէն զազէթալարըն մէն ու թէվէրֆի հիւքիւմէթ թարաֆընտան էմր օլուն մուշ: « Հապէաս գօրբուս » գոնու, նու թաթիլ օլմուշ տուր:

Բարլամէնթօ ազալարընըն ինթիխապլարըն իչին թէշթիլ օլունան գօմիթէ, կիլիլի գուրա ուսուլ ինին ինքաւընը էքթէրիյէթի արա իլէ գապուլ իթմիշ տիր:

Փարիս 19 մարտ	46 30
Գաբանտը	46 25
Լօնտրա գօնաօլտէ	---
Գաբանտը	45 1/2
Օսմանլը իսթիգրաղը	346
Գաբանտը	346
Յր. ֆօնտօ. 0/0 տէ 3	73 65
Գաբանտը	73 62 1/2
Իթալիան	գուր. քէ. 53 77 1/2
Գաբանտը	53 77 1/2
Ինկիլիզ գօնաօլտէ	---
Գաբանտը	---
Վիէննա Գապիտու	121 65

ԷՅՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ	
Գ Ա Լ Ա Ք Ա Բ Ի Ա Չ Ա Ս Ը	
Մարտ 7 ձիւ. էր. ազալա գուր. քէ.	50-35
» 9 Բազէր սապահ	---
» » Էօլէն	---

Հ Ե Ղ Ի Ն Է
Կամ
Գ Ա Ղ Տ Ն Ի Բ Մ Ը
Ի Կոստանդնուպօլիս.
ՏԷՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻԶ
Գ Մ. Յ. Զօլագեան
ՀԱՏՈՐ ԱՌԱՋԻՆ
Կ. Գօլիս.

ՍԱՀԻԳԻ ՄԷՍՈՒԼՈՒ ՂԱՋԷԹԱ
ՅՈՎԱԿԻՄ ԹԻԼԳԷՏՃԵՆ
ՄԹԱՆԳՈԼՏԱ ԶԻՉԷԲ ԲԱԶԱՐԸ ՆՈՒ
ՄԷՐՕ 45
ՃԷՄԵԷԹԻ ԴԷՄԵԷ ԲԱԳԻԱՆԷՄԵՇԷ